

Zásady soukromého (občanského) práva

Literatura:

Hurdík, J., Zásady soukromého práva, Brno:
MU, 1998, dále Čečotová, Salač (dobré
mravy), + časopisecká literatura + judikatura
čes.soudů + judikatura evropská

Osnova-zásady soukr. (obč.) práva

- Pojmy zásady, principy, generální klauzule..
- Zásady jako odvětvové kritérium právního řádu
- Zásady a normy práva
- Přehled (systém) zásad soukromého (občanského) práva

Přehled zásad soukr.(obč.) práva 1

Třídění a kritéria - pokračování:

Podle zdroje:

- Formulované ústavou (*př. z. svobody, rovnosti..*)
- Formulované zákonem (*př. z. dobrých mravů..*)
- Formulované judikaturou
  - českou (slovenskou)
  - evropskou (*př. z. legitimního očekávání..*)
- Formulované literaturou (*př. z. relativizace právnických osob..*)
- Zdroje historické (římské právo aj.; *př. z. nemo turpitudinem suam allegans queritur*)
- Zdroje srovnávací (cizí právní řády, judikatura, literatura) *př. z. transparentnosti..*)
- Zdroje obvyčejové (*př. oplocení pravé strany pozemku*)

Přehled zásad 2

Třídění a kritéria – pokračování

Podle mechanismu působení

- východiskové (z. legitimacy)
- cílové (z. proporcionality)
- procedurální (z. demokracie)

Přehled zásad 3

Třídění a kritéria - pokračování

Podle rozsahu působení

- obecné (*př. z. právní jistoty*)
- soukromého práva (*př. z. nepravé zpětné účinnosti*)
- průřezové (*př. z. dispozitivnosti*)
- občanského práva (dalších odvětví SP)
- pododvětvové (*př. ochrana nájemců*)
- pododvětvově průřezové (*př. z. pacta sunt servanda, ochrana slabší strany*)

Přehled zásad 4

Třídění a kritéria - pokračování

Podle trendu (orientace) působení

- Extenzivní (*př. z. autonomie vůle*)
- Restriktivní (*př. z. zákazu zneužití subjektivních práv*)

Přehled zásad 5

Jednotlivé zásady

- Zásada individuální autonomie – autonomie vůle
- Vše je dovoleno, co není výslovně zakázáno
- Zásada dispozitivnosti
- Zásada demokratismu soukromého práva

Přehled zásad 6

Jednotlivé zásady – pokrač.1

- Zásada ekvity: zásada dobrých mravů, zásada zákazu zneužití subjektivních práv
- Zásada jistoty soukromoprávního obratu (dobrá víra, lex in retro non agit, ochrana nabytých práv..)
- Zásada prevence
- Zásada *vigilantibus iura scripta sunt*

Přehled zásad 7

Jednotlivé zásady – pokrač. 2

Další zásady – buď nově formulované, zatím nestabilizované, nebo všeobecně nepřijímané..

- Zásada veřejného pořádku (pro oblast soukromého práva – v návrhu nového OZ)
- Zásada legitimního očekávání (př. předsmuvní oblast)
- Zásada ochrany práv slabší strany smlouvy (rovnost kontra vyvažování)
- Zásada ochrany pokojného stavu (obecná)

Východisko systému zásad SP I

- **svoboda**
- **rovnost** (s tendencí k solidaritě, a tedy k určité míře nerovnosti), přičemž tyto dva pilíře představují vzájemné protiklady, které jsou korigovány
- **přiměřenost** jako nástrojem vyvažování míry zásahů do svobody osoby a rozsahu uplatnění principu rovnosti (příležitostí, zbraní či cílů)
- Uvedené pilíře **hierarchické uspořádání**, Jejich společným cílem je – obecně vzato – **spravedlnost** (někdy ztotožňovaná s ekvitou).

Východisko systému zásad II

Dosažení spravedlnosti se však míjí účinkem, pokud není spojeno:

- s dosažením **praktického cíle** sledovaného tím, kdo se domáhá spravedlnosti, a
- pokud není dostatečně **předvídatelné** a neopírá se o **stabilní** východiska a postupy.

Proto je k systému zásad třeba připojit **skupinu výchozích přístupů k fungování vlastního systému právní regulace:**

- **Spravedlnost (viz výše)**
- **účelnost**
- **a jistota.**

System zásad SP I

- Individuum (individuální rozměr práva)
  - svoboda
- Společnost (sociální vztahový rozměr práva)
  - ke svobodě připojuje rovnost – nerovnost
  - směřuje k ekvitě (spravedlnost)

System zászad SP II

Hodnoty práva (Radbruch):

- Spravedlnost – vychází z vyvažování zájmů
- Jistota
- Účelnost

Funkční systém zásad SP I

Hodnoty vnější: výchozí-přiřazené

Svoboda	Individuální autonomie Autonomie vůle Vše je dovoleno.. Dispozitivnost <i>Vigilantibus iura scripta sunt</i>
----------------	--

Funkční systém zásad SP II

Hodnoty vnější: výchozí-přiřazené

Rovnost – nerovnost	Zákaz diskriminace Rovné příležitosti Ochrana slabší strany vztahu (ochrana spotřebitele, ochrana nájemců..)
----------------------------	--

Funkční systém zásad SP III

Hodnoty vnější: výchozí-přiřazené

Vyvažování – ekvita

Přiměřenost (míra
přiměřená poměrům)

Dobré mravy (*Good
Faith a Fair Dealing*
v evropském právu)

Zákaz zneužití práva

Demokratismus

Funkční systém zásad SP IV

Vlastní hodnoty práva: výchozí- přiřazené

Spravedlnost	Viz výše
Účelnost	Priorita ekonomických hledisek (liberalismus, ek. analýza práva..) Teleologický (účeloslovný) výklad
Jistota	Ochrana dobré víry (psychol.kat.) Zákaz zpětné účinnosti Ochrana nabytých práv (<i>i. quesita</i>) Legitimní očekávání Ochrana práv třetích osob Prevence